

Over aankomst en vertrek der grote sterns, door A. de Jong

Met foto's van de schrijver

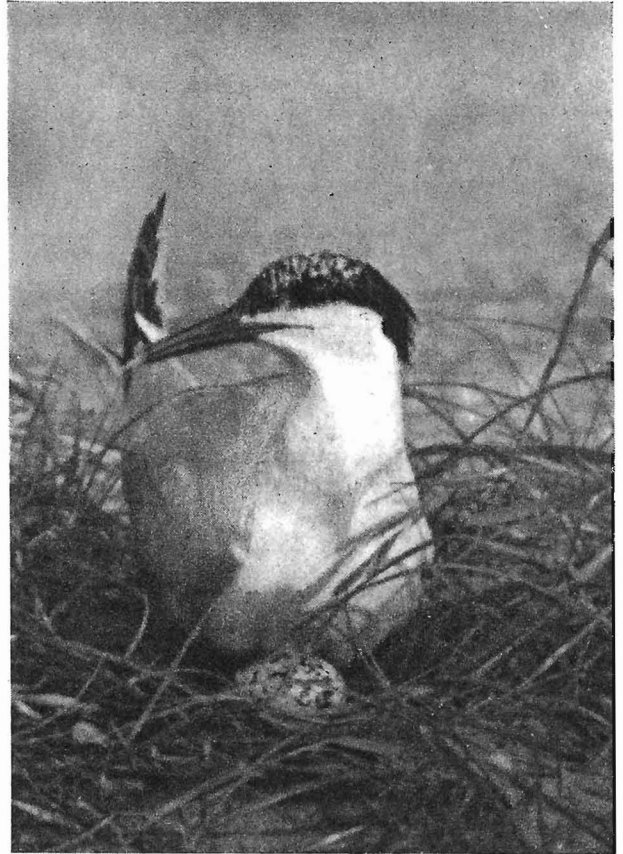
Op 27 Maart 1948 zette ik voet aan wal op het onvolprezen natuurmonument De Beer, en, zoals gebruikelijk en zelfs voorgeschreven, ga je je eerst melden bij de bewaker, Korfmaker. Natuurlijk informeerden wij over en weer naar alles wat er op vogelgebied werd waargenomen en bij deze gelegenheid vertelde de bewaker, dat juist die dag een bezoeker de eerste grote sterns had waargenomen en nog wel een troep van een kleine honderd stuks. Korfmaker vond deze waarneming evenwel niet erg aannemelijk, in verband waarmee hij mij vroeg eens op te letten in hoever deze waarneming betrouwbaar zou zijn. Ik begon al direct te zeggen, dat ik wel eens meer grote sterns tegen het einde van Maart op De Beer had gezien, ofschoon dit dan slechts enkele exemplaren betrof. Ik ging er dan maar onmiddellijk op af; je kon tenslotte nooit weten.

Nu is het merkwaardige, dat wanneer men de eerste grote sterns in het voorjaar of de laatste in het najaar wil zien, men niet veel anders hoeft te doen dan bij laag water zo ver als mogelijk is door plassen en zwimmen en blubber langs de Zuidpier in de richting van de zee te lopen en als men bij die gelegenheid geen grote sterns gehoord of gezien heeft, kan men rustig aannemen, dat de vogels er dan ook absoluut niet zijn. Het schijnt daar voor deze vogels een prima plek te zijn voor aankomst en vertrek, ook al zit het er altijd vol met zilvers, mantelaars, aalscholvers en allerhande soorten eenden.

Halverwege de pier meende ik in de verte het „stariet” van de grote sterns te horen, doch toen ik het geluid daarna niet meer vernam, moest ik wel aannemen, dat het een hallucinatie was.

Toen ik een honderd meter verder gelopen had, meende ik hetzelfde geroep weer te horen en wel van een heel andere kant en na lang getuut met de prisma ontdekte ik waarlijk een tweetal sterns heel hoog in de lucht. Kort daarop zag ik er weer een paar en daarna nog eens en dat ging zo 'n tijdje voort, totdat ik ongeveer tien vogels had geteld. Ik vond het voor deze tijd van het jaar een prachtig resultaat; maar hoe die „fantast” aan bijna honderd vogels kwam, was onbegrijpelijk. In ieder geval zou hij wel erg overdreven hebben.

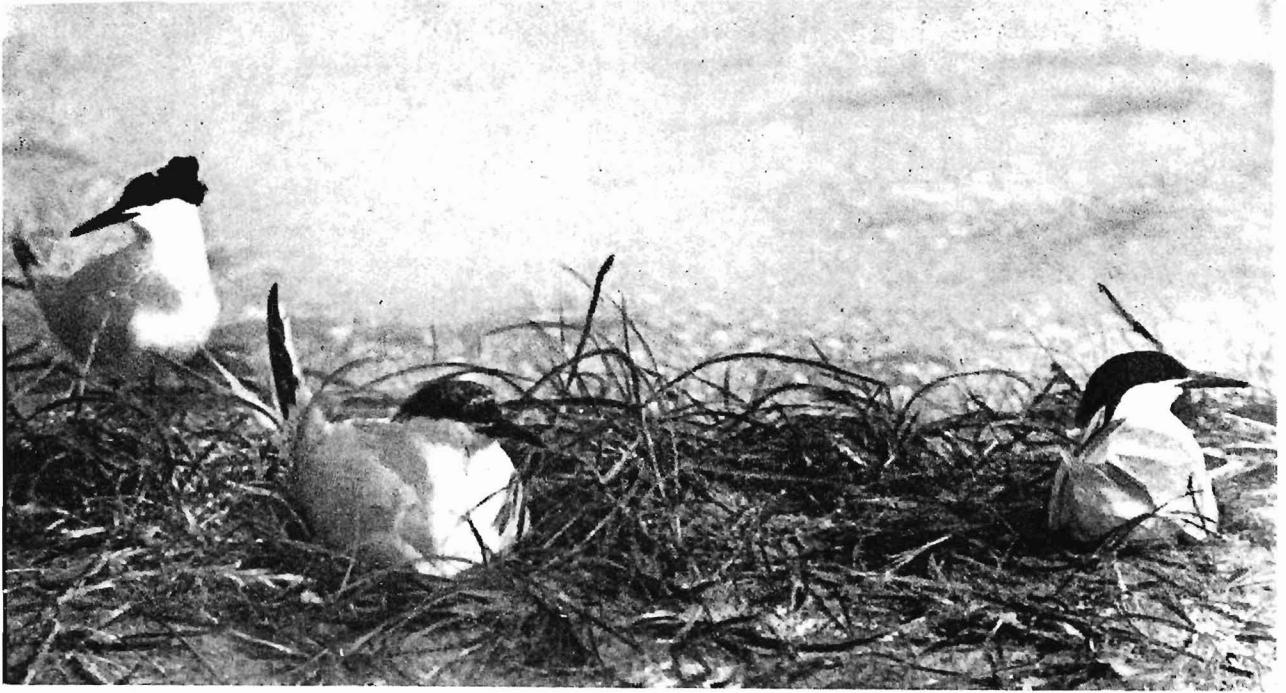
Terwijl ik maar voortliep in de richting van de zee, hoorde ik tenslotte het „stariet”-geroep bijna aanhoudend en in de verte meende ik het bekende massale sterngeluid te horen, dat we steeds vernemen, als we in de buurt van een kolonie broedende sterns komen. Nog even doorgelopen en, jawel, vlak bij het

Grote stern op het punt te gaan broeden

Kapmeeuw, een der burens

Broedende grote sterns

einde van de pier op een zandbank, waar de vogels, als ze niet broeden, vrijwel altijd te vinden zijn in het zomerhalfjaar, zat een hele troep grote sterns, zoals gebruikelijk dicht op een kluitje tussen meeuwen en eenden. Het was een pracht gezicht zoveel grote sterns, nadat ze ruim een half jaar afwezig waren; ik telde er zeker wel 75. Iets meer naar het Zuiden zaten er nog meer en in mijn enthousiasme naderde ik de vogels zo dicht, dat ze natuurlijk op de vlerken gingen. De eerste groep had ik al geteld en van de gelegenheid maakte ik gebruik om ook de later ontdekte troep te tellen en dat waren maar liefst 300

vogels. In totaal dus 375 vogels, waarbij de telling van de eerste waarnemer, die we als een fantast beschouwden, ver in het niet verdween. Alleen deze waarneming maakte de hele dag al meer dan goed... De eerste exemplaren beginnen in de eerste dagen van Mei met de nestbouw, waarmee ze overigens heel gauw gereed zijn en als de twee of zelden drie eieren in het nest zijn gedeponerd, neemt het broeden een aanvang.

De eerste jongen, slechts enkele exemplaren, waren op 23 Mei ter wereld gekomen, doch het gros volgde pas in de loop van Juni en zelfs van Juli. Wat deze laatste aangaat, dit betreft waarschijnlijk vogels, wier legsel om de een of andere reden werd verstoord. Bezoekers kunnen hiervan stellig niet, de schuldigen zijn, omdat de kolonies grote sterns heel terecht uiterst streng bewaakt worden en de bewakers niet toestaan, dat men vlak bij de kolonies komt.

Ook de kapmeeuwen, die als het ware hun nesten rondom de grootste kolonie sterns hebben, zijn daar mijns inziens geenszins debet aan. De kolonie grote sterns wordt hier eigenlijk omringd door een brede gordel van kapmeeuwen nesten.

Aanvankelijk was men van mening, dat aan deze nabuurschap speciaal voor de sterns ernstige nadelen waren verbonden, doch de practijk heeft uitgewezen, dat deze veronderstelling niet alleen onjuist is, doch dat de aanwezigheid der kapmeeuwen voor de sterns veel voordelen meebracht.

Nesten van grote sterns

De stropende zilvertropen, die er steeds op uit zijn om eieren of jonge vogels te kapen, worden door de kapmeeuwen op eerbiedige afstand gehouden, zodat de sterns, dank zij deze bescherming, niet veel last van de zilvers ondervonden. Het tegenovergestelde bleek wel zeer duidelijk in de meer Zuidelijk gelegen kolonies, waar geen kapmeeuwen in de onmiddellijke omgeving aanwezig waren en waar de zilvers menige jonge stern verschalkt hebben.

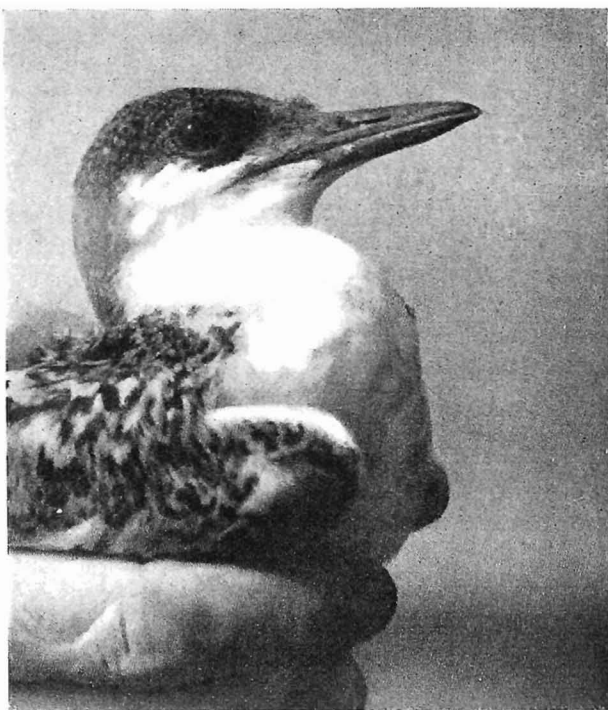
Neen, de kapmeeuwen zijn in dit opzicht heus de kwaadsten niet en zelfs vond ik deze zomer een afgedankt kapmeeuwnest op de grens der kapmeeuwen- en grote sternsbroedplaatsen, waar een grote stern dankbaar gebruik van had gemaakt en er zijn twee eieren in had gedeponerd. Het was duidelijk te zien, dat het een kapmeeuwnest was, de strootjes lagen er nog in, de eieren waren onmiskenbaar van de grote stern, terwijl bovendien de gebruikelijke witte uitwerpselen precies om het nest heen alle verdere twijfel wegnamen.

Als de jongen eenmaal het nest hebben verlaten, is het helemaal oppassen bij een bezoek aan de kolonie. In dichte drommen lopen de jongen weg, ofschoon ze, als ze weer terugkeren, onmiddellijk de sterven wenden en naar de kolonie terug gaan. Zouden we evenwel volharden in onze belangstelling voor de jonge dieren, dan is de kans niet gering, dat ze het water in zouden lopen of te ver van de kolonie zouden geraken, waardoor zich uiteraard allerlei complicaties zouden kunnen voordoen.

Zijn de jongen eenmaal vliegvlug, dan kunnen we ze beter bekijken, als ze de oude vogels onder aanhoudend gebedel, dat we nog ver in het najaar horen, door dik en dun volgen. Zelfs trekkende vogels worden dikwijls door bedelende jongen gevolgd.

In Augustus en September trekken de grote sterns dan al weer naar het Zuiden en als je in October nog grote sterns waarneemt, dan ben je werkelijk niet onfortuinlijk geweest.

Zo ontdekte ik op dezelfde zandbank, waar ik dit

Jonge grote stern

voorjaar mijn eerste waarneming deed, ook de laatste troep van dit jaar. Al was het in tegenovergestelde richting, de geschiedenis herhaalt zich toch. Eerst hoorde en zag ik weer één vogel, daarna twee exemplaren, een oude vogel met een bedelend jong en slotte zaten op de bekende zandbank ruim 60 vogels, zoals gebruikelijk stijf tegen elkaar aan met de koppen tegen de vrij felle Zuidwestenwind gekeerd. Na die 5de October heb ik de grote sterns niet meer gezien.

Met kleine letter

Bij J. J. Kuurstra, Amstelkade 113 te Amsterdam zag het licht de *Vogelkalender 1949*. Deze bestaat uit twaalf maandplaten naar foto's van Nol Binsbergen, de jong gestorven ornitholoog, die ook door andere natuurhistorici, die zich bezighouden met het vastleggen van het vogelleven op de gevoelige plaat, werd beschouwd als een primus inter pares. Niemand wist op zo welgeslaagde wijze het doen en laten zijner gevleugelde vrienden vast te leggen als hij. Vaak richtte hij zijn lens op moeilijke en nog weinig gefotografeerde soorten: de beelden, die hij vervierf, getuigen van zijn kunde, geduld en volharding. Het zal voor iedere bezitter van de kalender een genoegen zijn een jaar lang een blik te kunnen werpen op de prachtige proeven van fotokunst.

Henk van der Lee voorzag de foto's van vrij uitvoerige bijschriften, die er toe bijdragen de afgebeelde vogels ook in wetenschappelijk opzicht nader te brengen tot hen, voor wie de beschouwing der platen reeds een aesthetische genieting betekent.

R. T.

De spreeuw als visser. — In 't laant van Mei was het water van de Ringvaart langs de Linnaeuskade „dik" van kleine voortjes, van een centimeter of vijf. De sterns hadden er een luitlekkerland. Maar ook zag ik meermalen een spreeuw wiekend boven 't water staan als een „biddende" torenvalk. Die ontfermde zich over de visjes, die in de algen en wieren tegen de wallekant waren verward geraakt en spartelend de aandacht trokken. De spreeuw ving ze gemakkelijk, vloog er mee op de wal, rolde ze in de tuinaarde, hamerde er met zijn snavel op, tot ze in twee stukken gebroken waren en dan ging 't ene stuk na het andere zonder bezwaar door het keelgat.

Amsterdam, October 1948.

KUILMAN.

Grote trap (Otis tarda tarda L.). — De grote trap, die in 1947 broedend geconstateerd werd in de duinen onder Castricum, heeft deze zomer (1948) wederom een broedpoging gedaan. Daar het wijlje, evenals in 1947, ongepaard was, waren de eieren onbevruucht